JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

F. G. JACOBS

27 päivänä lokakuuta 2005 [1]

1. Tämä valitus koskee yhteisön eläkejärjestelmän nojalla huomioon otettujen neuvoston virkamiehen eläkkeeseen oikeuttavien palvelusvuosien lukumäärän laskemista sen jälkeen kun yhteisön eläkejärjestelmään siirrettiin niiden vanhuuseläkeoikeuksien kiinteällä korolla laskettu määrä, jotka kyseinen virkamies oli hankkinut kansallisen eläkejärjestelmän perusteella. Tämä herättää kuitenkin tiettyjä yhdenvertaista kohtelua koskevia perustavanlaatuisia kysymyksiä.

2. Kysymyksessä oleva laskutoimitus suoritettiin henkilöstösääntöjen ja neuvoston täytäntöönpanosäännösten asianomaisten säännösten mukaisesti.

3. Valittaja riitautti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa päätöksen, johon laskelma sisältyi, ja väitti, että kyseiset säännökset olivat lainvastaisia sillä perusteella, että niillä loukattiin erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

4. Näkökohdat, joita valittaja ei hyväksy, ovat pääasiassa seuraavat:

– vakuutusmatemaattisilla arvoilla, joita on käytetty laskutoimituksessa, syrjitään naisia

– kyseisillä vakuutusmatemaattisilla arvoilla syrjitään myös iän perusteella, koska ne vaikuttavat asteittain kaikkiin virkamiehiin epäedullisesti, kun näiden palvelukseentuloikä nousee ja

– valuutan muuntamiskaavan kaksi vaihtoehtoa, joita käytetään toisessa valuutassa määritettyä summaa vastaavan euromäärän laskemiseen, voivat aiheuttaa erilaista kohtelua sellaisten virkamiesten vahingoksi, jotka ovat suorittaneet maksuja eläkejärjestelmään jäsenvaltiossa, jonka valuutta on vahva.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Syrjintäkielto

5. EY 12 artiklassa kielletään kansalaisuuteen perustuva syrjintä sopimuksen soveltamisalalla.

6. EY 141 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot huolehtivat sen periaatteen noudattamisesta, jonka mukaan miehille ja naisille maksetaan samasta työstä sama palkka. Palkalla tarkoitetaan korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä.

7. Neuvoston direktiiviä 79/7/ETY [2] sovelletaan muun muassa lakisääteisiin vanhuuseläkejärjestelmiin. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tasa-arvoisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä välittömästi eikä välillisesti etenkään siviilisäädyn tai perheaseman perusteella eikä varsinkaan, kun on kysymyksessä:

– järjestelmien soveltamisala ja niiden piiriin pääsemisen edellytykset;

– velvollisuus osallistua rahoitukseen ja maksuosuuksien laskentaperusteet;

– etuuksien, aviopuolisosta ja huollettavista johtuvat lisät mukaan lukien, laskentaperusteet sekä etuuksiin olevan oikeuden kestoa ja jatkumista koskevat edellytykset."

8. Neuvoston direktiiviä 86/378/ETY [3] sovelletaan muun muassa ammatillisiin eläkejärjestelmiin. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Seuraavissa säännöksissä säädetyin edellytyksin tasa-arvoisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, että minkäänlaista sukupuoleen

2 – Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19.12.1978 annettu neuvoston direktiivi 79/7/ETY (EYVL L 6, s. 24, s. 111).

3 – Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä 24.7.1986 annettu neuvoston direktiivi 86/378/ETY (EYVL L 225, s. 40, s. 83), sellaisena kuin se on muutettuna 20.12.1996 annetulla neuvoston direktiivillä 96/97/EY (EYVL 1997, L 46, s. 20).

perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä etenkään siviilisäädyn tai perheaseman perusteella eikä varsinkaan, jos kysymyksessä on:

– järjestelmien soveltamisala tai niiden piiriin pääsemisen edellytykset;

– velvollisuus osallistua rahoitukseen tai maksuosuuksien laskentaperusteet;

– etuuksien laskentaperusteet, aviopuolisosta ja huollettavista johtuvat lisäetuudet mukaan lukien, taikka etuuksiin olevan oikeuden kestoa ja jatkumista koskevat edellytykset."

9. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaisiin säännöksiin kuuluvat ne, jotka välittömästi tai välillisesti perustuvat sukupuoleen, etenkin siviilisäätyyn tai perheasemaan, ja joilla

– –

h) asetetaan erilaiset tasot etuuksille muissa kuin sellaisissa tapauksissa, joissa on tarpeen ottaa huomioon sukupuolen mukaan erilaiset vakuutusmatemaattiset tekijät maksuosuuksien mukaan määritellyissä järjestelmissä;

Etuuksien mukaan määritellyissä järjestelmissä tietyt osat (joista esimerkkejä liitteinä) voivat olla erisuuruisia, jolloin summien erot johtuvat sukupuolten mukaan erilaisten vakuutusmatemaattisten perusteiden käytöstä aikana, jolloin järjestelmän rahastointi on toteutettu;

– –"

10. Esimerkkeihin osista, jotka voivat olla erisuuruisia etuuksien mukaan määritellyissä järjestelmissä, joihin 6 artiklan 1 kohdan h alakohdassa on viitattu ja jotka on esitetty liitteessä, sisältyy "eläkeoikeuksien siirtäminen".

11. Yhteisön eläkejärjestelmä ei kuitenkaan ole lakisääteinen eikä ammatillinen järjestelmä; se on perustettu Euroopan yhteisöjen

virkamiesten henkilöstösäännöillä (jäljempänä henkilöstösäännöt). [4]

12. Henkilöstösääntöjen 1 a artiklan 1 kohdassa säädettiin käsiteltävänä olevan asian tapahtuma-aikaan seuraavaa: "Virkamiehillä on oikeus henkilöstösääntöjen nojalla tasaarvoiseen kohteluun ilman että rotu, poliittinen, aatteellinen tai uskonnollinen vakaumus, sukupuoli tai sukupuolinen suuntautuminen otetaan huomioon suoraan tai välillisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sellaisten henkilöstösääntöihin sisältyvien asianmukaisten määräysten soveltamista, joissa edellytetään tiettyä siviilisäätyä." [5]

Eläkkeitä koskevat asiaankuuluvat säännökset

Yleistä

13. Henkilöstösääntöjen 77 artiklalla ja sitä seuraavilla artikloilla perustettiin virkamiehille eläkejärjestelmä, jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt sisältyvät henkilöstösääntöjen liitteeseen VIII.

14. Eläkkeen määrä oli 77 artiklan nojalla kyseisenä ajankohtana pääasiallisesti kaksi prosenttia kultakin palvelusvuodelta virkamiehen viimeisestä peruspalkasta, kuitenkin enintään 70 prosenttia peruspalkasta. Etuudet maksetaan 83 artiklan mukaan yhteisöjen talousarviosta ja maksamisen takaavat jäsenvaltiot yhdessä. Virkamiehet kuitenkin maksavat kolmanneksen järjestelmän rahoituksesta.

15. Kyseinen maksu tapahtuu siten, että palkasta vähennetään prosenttiosuus, joka on kaikille virkamiehille sama ja joka vahvistetaan aika ajoin niin, että kokonaissumma kaikkien virkamiesten osalta on mahdollisimman tarkasti kolmannes maksettujen eläkkeiden kustannuksista. [6]

4 – Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta ja komission virkamiehiin väliaikaisesti sovellettavista erityisistä toimenpiteistä 29.2.1968 annettu neuvoston asetus (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68 (EYVL L 56, s. 1, s. 39), sellaisena kuin se on useaan otteeseen muutettuna. Henkilöstösääntöjen 1 a artikla otettiin käyttöön henkilöstösääntöjen muuttamisesta tasa-arvoisen kohtelun osalta 7.4.1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY, EHTY, Euratom) N:o 781/98 (EYVL L 113, s. 4).

5 – Vastaava säännös 1.5.2004 lukien on 1 d artiklan 1 kohta, jonka sisältö on seuraava:
"Näitä henkilöstösääntöjä sovellettaessa kaikenlainen syrjintä ja esimerkiksi sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautuneisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä."

6 – Kokonaissummaa vastaava määrä merkitään "henkilöstön maksuina eläkejärjestelmään" Euroopan unionin talousarvion tulopääluokkaan (vaikka se ei olekaan todellista tuloa vaan pikemminkin menojen vähennys) yhdessä eläkeoikeuksien siirtojen, eläkeoikeuksien ostojen ja (palkattomalla) virkavapaalla henkilökohtaisista syistä olevan henkilöstön suorittamien maksujen (jotka kaikki ovat todellista tuloa) kanssa. Itse asiassa kaikkien näiden luokkien kokonaissumman on tarkoitus olla kolmannes maksettujen eläkkeiden kustannuksista, vaikka selvästi suurimman osuuden muodostavat palkasta suoritettavat maksut.

16. Sen vuoksi henkilöstösääntöjen 83 artiklan 4 kohdassa [7] säädettiin kyseisenä ajankohtana seuraavaa:

"Jos yhden tai useamman pätevän asiantuntijan neuvoston pyynnöstä suorittama eläkejärjestelmän vakuutusmatemaattinen arviointi osoittaa, että virkamiesten maksama osuus ei riitä rahoittamaan kolmasosaa eläkejärjestelmästä maksettavista etuuksista, budjettivallan käyttäjät vahvistavat – – eläkemaksujen määrään tai eläkeikään tehtävät muutokset."

Eläkeoikeuksien siirtäminen yhteisön järjestelmään

17. Kyseisenä ajankohtana liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan sisältö oli seuraava:

"Virkamiehellä, joka siirtyy yhteisöjen palvelukseen sen jälkeen kun hän

– on eronnut tehtävistään hallintoelimessä, kansallisessa organisaatiossa tai kansainvälisessä organisaatiossa, tai

– lopettanut toimintansa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana,

on mahdollisuus vakinaistamisen yhteydessä maksaa yhteisöille edellä mainittuja tehtäviä hoitaessaan saamiensa vanhuuseläkeoikeuksien vakuutusmatemaattinen arvo tai kiinteällä korolla laskettu arvo[8].

Tällöin toimielin, jonka palveluksessa virkamies on, määrittää niiden palvelusvuosien lukumäärän, joka aiemman palvelusajan osalta otetaan huomioon sen omassa eläkejärjestelmässä, ottaen huomioon virkamiehen palkkaluokan vakinaistettaessa sekä vanhuuseläkkeen vakuutusmatemaattisen arvon tai kiinteällä korolla lasketun arvon."

Oikeuden laskeminen siirron jälkeen

18. Henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanosäännökset ovat pohjimmiltaan yhteisiä eri

7 – Nykyään poistettu ja korvattu 83 a artiklalla ja liitteessä XII olevilla yksityiskohtaisilla täytäntöönpanosäännöksillä, mukaan lukien säännökset, joiden mukaan Eurostat suorittaa joka viides vuosi vakuutusmatemaattisen arvioinnin.

8 – Tämä jossain määrin vaikeaselkoinen termi englannin kielessä (flat-rate redemption value) näyttää olevan tuntematon yhteisöjen henkilöstösääntöjen ulkopuolella ja se saattaa olla käännös ranskan kielen sanoista "forfait de rachat". Se on ehkä parasta ymmärtää eläkejärjestelmässä yksilölle kertyneiden oikeuksien kokonaismäärän arvona.

toimielimille. Neuvoston 13.7.1992 antamien säännösten 10 artiklan 2 kohdan nojalla huomioon otettujen eläkkeeseen oikeuttavien vuosien lukumäärä lasketaan siirretyn kokonaissumman perusteella ja tästä kokonaissummasta vähennetään 3,5 prosentin yksinkertainen vuotuinen korko virkamiehen vakinaistamisajankohdan ja tosiasiallisen siirtoajankohdan väliseltä ajalta (lukuun ottamatta niitä ajanjaksoja, joiden aikana kyseistä summaa ei ole tarkistettu tai korko ei ole kasvanut sen kansallisen järjestelmän nojalla, josta siirto tehdään).

19. Neuvoston täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 3 kohta on asiaankuuluvalta sisällöltään seuraava:

"Huomioon otettavien eläkkeeseen oikeuttavien vuosien lukumäärä lasketaan muuntamalla

- siirretty summa (A) teoreettiseksi eläkkeeksi (P) soveltaen vakuutusmatemaattisia arvoja (V), jotka on vahvistettu henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 39 artiklan nojalla – –, kaavan P = A/V mukaan,

- tämä eläke (P) henkilöstösäännöissä tarkoitetuiksi eläkkeeseen oikeuttaviksi vuosiksi (Y) sen vuosittaisen peruspalkan (S) mukaisesti, joka vastaa virkamiehen palkkaluokkaa vakinaistettaessa – –, kaavan Y = P x 100/S x 2 mukaan.

– –"

20. Käytettävät vakuutusmatemaattiset arvot, jotka käyvät ilmi täytäntöönpanosäännösten liitteestä II, ovat kaikissa tapauksissa korkeampia naisille kuin miehille kuvastaen erilaisia elinajanodotetta koskevia tilastoja. Arvot ja niiden ero miesten ja naisten välillä kasvavat iän myötä.

21. Edellä olevista kaavoista nähdään, että kun tietty summa A siirretään, teoreettinen eläke P vähenee vakuutusmatemaattisen arvon V kasvaessa, koska P on yhtä suuri kuin A jaettuna V:llä. Lisäksi eläkkeeseen oikeuttavien vuosien lukumäärä Y vähenee, kun peruspalkka vakinaistettaessa S kasvaa, koska Y on itse asiassa P:n kerrannainen jaettuna S:llä.

Valuutan muuntokaavat

22. Samojen täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 4 kohta koskee menettelyä, jolla muunnetaan muina kuin alun perin Belgian frangeina (nykyään euroina) siirretty summa.

Asiaa koskevat kohdat sisältyvät 10 artiklan 4 kohdan b alakohdan kolmanteen ja neljänteen alakohtaan ja ne kuuluvat seuraavasti:

"osasumma, joka vastaa 31.12.1971 jälkeistä ajanjaksoa, muunnetaan keskimääräisen päivitetyn kurssin perusteella, jonka komissio on vahvistanut ajanjaksolle, joka alkaa 1.1.1972 ja ulottuu virkamiehen vakinaistamispäivään – –

Kuitenkin virkamiehen pyynnöstä – –, laskutoimitusta varten huomioon otettu summa (A) muunnetaan siirtopäivänä voimassa olevan päivitetyn kurssin perusteella. Tässä tapauksessa palkka (S) ja vakuutusmatemaattinen arvo (V), jotka on otettava huomioon laskettaessa huomioon otettavia eläkkeeseen oikeuttavia vuosia, ovat virkamiehen palkkaluokkaa vakinaistettaessa vastaava siirtopäivänä voimassaoleva palkka – – ja vakuutusmatemaattinen arvo, joka vastaa virkamiehen – – ikää kyseisenä ajankohtana."

23. Ensimmäiseen kyseisistä muuntokaavoista on viitattu tässä oikeudenkäyntimenettelyssä "vaihtoehtona (i)" ja toiseen "vaihtoehtona (ii)".

24. Jos sen valuutan arvo, josta summa A siirretään, on laskenut verrattuna valuuttaan, johon se muunnetaan, sinä aikana kun maksuja on suoritettu aiempaan eläkejärjestelmään, kyseessä oleva virkamies voi joutua epäedulliseen asemaan. Vaihtoehto (i) on tämän vuoksi suunniteltu korvaamaan tämä sikäli kuin siinä sovelletaan keskimääräistä vaihtokurssia kyseiseen ajanjaksoon. Vaihtoehto (ii) antaa virkamiehelle mahdollisuuden valita kuitenkin siirtopäivän vaihtokurssin, joka on todennäköisesti edullinen, jos alkuperäisen valuutan arvo on noussut, vaikkakin tämän etu saattaa jossain määrin tasoittua, koska palkka S ja vakuutusmatemaattinen arvo V määritetään siirtoajankohtana ja ne saattavat siten olla korkeammat kuin vakinaistamisajankohtana.

Tosiseikat ja hallinnollinen menettely

25. Maria-Luise Lindorfer, käsiteltävänä olevan asian valittaja, on Itävallan kansalainen, joka liittyi neuvoston henkilöstöön koeajalla olevana virkamiehenä syyskuussa 1996 ja joka vakinaistettiin palkkaluokkaan A5 kesäkuussa 1997.

26. Ennen siirtymistään neuvoston palvelukseen hän oli työskennellyt ja suorittanut maksuja eläkejärjestelmään Itävallassa 13 vuotta ja kolme kuukautta. Vuosina 1999 ja 2000 hän ryhtyi asianmukaisiin toimiin Itävallassa hankitun eläkeoikeuden siirtämiseksi yhteisön järjestelmään. Hän sai

7.11.2000 ilmoituksen ("riidanalainen päätös"),[9] jossa ilmoitettiin niiden eläkkeeseen oikeuttavien vuosien lukumäärä, jotka hänen osaltaan otettaisiin huomioon. Edellä mainittuja vakuutusmatemaattisia arvoja oli käytetty ja valuutan muuntamiseen käytettiin vaihtoehtoa (ii), mikä johti yhteensä viiteen vuoteen, viiteen kuukauteen ja kahdeksaan päivään.

27. Lindorfer teki asiasta valituksen riitauttaen kyseisen päätöksen ja väitti, että henkilöstösääntöjen 11 artiklan 2 kohta ja täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 3 ja 4 kohta olivat lainvastaisia siltä osin kuin ne olivat ristiriidassa yhteisön oikeuden mukaisten oikeuksien ja periaatteiden kanssa, minkä vuoksi niitä ei pitäisi soveltaa. Valitus hylättiin 31.5.2001, ja Lindorfer nosti kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.[10]

Valituksenalainen tuomio

28. Kyseisessä kanteessa Lindorfer vetosi uudelleen henkilöstösääntöjen 11 artiklan 2 kohdan ja yleisten täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 3 ja 4 kohdan lainvastaisuuteen. Ei ole kuitenkaan tarpeen tarkastella valituksenalaisen tuomion henkilöstösääntöihin liittyviä näkökohtia, koska valituksessaan hän arvostelee ainoastaan tapaa, jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsitellyt tiettyjä hänen argumenttejaan, jotka koskivat täytäntöönpanosäännöksiä. Asiaankuuluvista kohdista voidaan tehdä seuraava yhteenveto.

Iän ja palkan ottaminen huomioon laskutoimituksessa

29. Lindorfer väitti, että vaihtoehdon (ii) mukaisessa laskutoimituksessa otetaan huomioon virkamiehen ikä ja palkka siirtoajankohtana eikä vakinaistamisajankohtana, kuten vaihtoehdossa (i), ja että virkamiehiä syrjitään sen mukaan, kumpaa vaihtoehtoa käytetään.

30. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitteli ensin kyseistä argumenttia tuomionsa 69 kohdassa. Se perustui – kuten kantaja "huomautti" suullisessa käsittelyssä – täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 4 kohdan b alakohdan virheelliseen tulkintaan, jonka mukaan asianomainen palkka on sen palkkaluokan palkka, johon virkamies on vakinaistettu, päivitettynä siirron todellisena suorittamisajankohtana, eikä sen palkkaluokan palkka, joka virkamiehellä todella on kyseisenä ajankohtana.

9 – Päivätty 3.11.2000.

10 – Asia T-204/01, Lindorfer v. neuvosto, tuomio 18.3.2004, Kok. H. 2004, s. I-A-83 ja II-361.

31. Sitten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tuomion 88 ja 89 kohdassa, että vaihtoehdossa (ii) oli loogista käyttää siirtoajankohdan ikää ja palkkaa ja vaihtoehdossa (i) vahvistaa kaikki parametrit samana ajankohtana (vakinaistamispäivä), ja korosti, että vaihtoehdossa (i) 3,5 prosentin yksinkertainen vuotuinen korko vähennetään siirretystä summasta virkamiehen vakinaistamispäivän ja todellisen siirron väliseltä ajanjaksolta (lukuun ottamatta ajanjaksoja, joiden aikana summaa ei ole tarkistettu tai korko ei ole kasvanut kansallisen järjestelmän nojalla, josta siirto tehdään), kun taas mitään tällaista korkoa ei vähennetä, jos käytetään vaihtoehtoa (ii).

Muuntaminen "vahvasta" ja "heikosta" valuutasta

32. Lindorfer väitti, että säännönmukainen vaihtoehdon (i) käyttö muunnettaessa heikoista valuutoista ja vaihtoehdon (ii) käyttö muunnettaessa vahvoista valuutoista johtaa siihen, että eläkkeeseen oikeuttavia vuosia otetaan huomioon enemmän edellisessä tapauksessa kuin jälkimmäisessä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisesti.

33. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kyseisen argumentin antamansa tuomion 76 ja 77 kohdassa pääasiallisesti sillä perusteella, että yksityiskohtaiset luvut, jotka kantaja esitti, eivät olleet verrannollisia, koska hänen omaansa verratut tilanteet erosivat merkittävien seikkojen osalta, jotka koskivat ikää, sukupuolta ja palkkaluokkaa palvelukseen tultaessa, ja ne olivat vääristyneitä epäjohdonmukaisten premissien käytön vuoksi; myöskään vaikutus, josta valitettiin, ei ollut seurausta täytäntöönpanosäännöksissä olevista kahdesta vaihtoehdosta vaan taustalla olevista valuuttakurssien vaihteluista.

Vakuutusmatemaattisten arvojen käyttö

34. Lindorfer väitti, että vakuutusmatemaattisten arvojen käyttö täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 3 kohdan mukaisessa laskutoimituksessa aiheuttaa syrjintää sukupuolen ja iän perusteella, koska arvot ovat korkeammat naisten osalta ja nousevat iän myötä. Tällä kohtelun erilaisuudella ei ole mitään objektiivista perustetta eikä sitä edellytetä yhteisön eläkejärjestelmässä, jossa ei viitata kyseisiin vakuutusmatemaattisiin arvoihin virkamiehen palkoista suoritettavien maksujen tai eläkeiän suhteen.

35. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitteli kyseisiä argumentteja antamansa tuomion 82 ja 83 kohdassa. Ensin se totesi 82 kohdassa, että virkamies, joka siirtää muualla hankitut eläkeoikeutensa, on objektiivisesti erilaisessa tilanteessa kuin virkamies, joka suorittaa maksuja yhteisön eläkejärjestelmään sen nojalla, että hän on toimielimen palveluksessa.

36. Tuomion 83 kohdan sanamuoto on seuraava: [11]

"Toiseksi ja joka tapauksessa sukupuolen ja iän mukaan vaihtelevien tekijöiden käyttäminen hyvitettäviä palvelusvuosia laskettaessa on objektiivisesti perusteltua, koska on tarpeellista taata yhteisön eläkejärjestelmän hyvä varainhoito. Kun virkamies nimittäin siirrättää henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti yhteisön talousarvioon pääoman, joka vastaa niiden eläkeoikeuksien vakuutusmatemaattista arvoa tai kiinteällä korolla laskettua arvoa, jotka hän on saanut ennen yhteisöjen palveluksessa aloittamista, hän saa vastineeksi yhteisöjen eläkejärjestelmässä tulevia suorituksia koskevan oikeuden, jota edustavat hyvitettävät palvelusvuodet ja jonka laajuus määritellään näiden hyvitettävien palvelusvuosien lukumäärän perusteella. Tämän oikeuden tämänhetkisen arvon määrittelemiseksi kyseessä olevan yhteisöjen toimielimen on otettava huomioon erilaisia tekijöitä, kuten sen ajanjakson todennäköinen pituus, jonka aikana asianomaisen siirtämä pääoma on yhteisön talousarviossa, hänen uransa ennakoitu eteneminen, se todennäköisyys, että hänelle maksetaan nämä suoritukset, ja sen ajanjakson todennäköinen kesto, jona näitä maksuja suoritetaan. On kuitenkin ilmeistä, että nämä tekijät riippuvat muun muassa asianomaisen virkamiehen sukupuolesta ja siitä, missä iässä hän tuli yhteisöjen eläkejärjestelmän piiriin. Yhtäältä on tunnettu tosiasia, että tilastollisesti naiset elävät miehiä pidempään. Toisaalta sen todennäköisyys, että henkilö, joka tulee yhteisön palvelukseen kauan ennen eläkeikää, kuolee ennen kyseistä ikää, on suurempi kuin jos kysymyksessä on henkilö, joka on tullut palvelukseen lähellä ikää, jolloin hän voi vaatia eläke-etuuksia. Lisäksi tällainen henkilö jättää siirretyn pääoman käytettäväksi yhteisön talousarviossa pidemmäksi aikaa kuin lähempänä eläkeikää oleva henkilö. Toisin sanoen sellaisilla tekijöillä kuin palveluksen kesto palvelukseentulopäivästä eläkkeellesiirtymispäivään ja sen ajanjakson todennäköinen pituus tilastollisin perustein laskettuna, jonka kuluessa virkamies saa yhteisön vanhuuseläkettä, on suora vaikutus yhteisön taloudelliseen vastuuseen jokaisen erikseen tarkastellun virkamiehen tapauksessa, ja yhteisön eläkejärjestelmän hyvä varainhoito edellyttää, että kyseiset seikat otetaan huomioon ja arvioidaan asianmukaisesti. Neuvosto on tämän vuoksi oikeassa ottaessaan huomioon muuntokaavassaan

11 – Oma käännös; tuomio on olemassa vain ranskan kielellä, joka on oikeudenkäyntikieli.

vakuutusmatemaattiset tekijät, jotka liittyvät virkamiehen ikään ja sukupuoleen."

Arviointi

Alustavia huomioita

37. Käsiteltävänä olevassa kyseiseen tuomioon kohdistuvassa valituksessaan Lindorfer väittää pääasiassa, että kohdissa, jotka on edellä esitetty lyhyesti tai mainittu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei soveltanut oikein syrjintäkieltoa (suhteessa muun muassa EY 141 artiklaan) eikä perustellut asianmukaisesti tekemiään päätelmiä. Hän esittää kyseiset väitteet erikseen kunkin asianomaisen kohdan osalta. Neuvosto käsittelee kohtia yhteisesti tarkastellen ensin syrjintäkieltoa koskevaa väitettä ja toiseksi väitettyä perustelujen puutteellisuutta.

38. Muutoksenhaussa yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole tarkastella uudelleen koko asiaa tai tutkia omasta aloitteestaan tuomioon sisältyviä näkökohtia – lukuun ottamatta ehkä näkökohtia, joihin liittyy yleistä järjestystä koskevia kysymyksiä – joita valittaja ei ole asettanut kyseenalaiseksi. Pikemminkin sen tehtävänä on tarkastella jokaista esitettyä valitusperustetta ja ratkaista, onko se perusteltu.

39. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa minun on hieman vaikea noudattaa tiukasti viimeksimainittua lähestymistapaa, kun otetaan huomioon tapa, jolla valittajan ja vastapuolen argumentit on esitetty. Minusta on parempi järjestää valitusperusteet jossain määrin uudestaan tarkasteltaessa, onko valittaja yksilöinyt mitään oikeudellisia virheitä tai puutteita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluissa.

40. Lindorfer esitti ensimmäisessä oikeusasteessa pääasiallisesti, että täytäntöönpanosäännökset sisälsivät lainvastaista syrjintää sukupuolen, iän ja kansalaisuuden perusteella (sikäli kuin viimeksi mainittu voi olla seurausta eri kansallisten valuuttojen erilaisesta kohtelusta), ja syrjintää, joka johtui iän ja palkan määrittämisestä eri ajankohtina sen mukaan, kumpaa muuntokaavan vaihtoehtoa käytetään. Nyt hän väittää, että valituksenalaisessa tuomiossa on puutteellisuuksia kaikkien näiden perusteiden osalta. Käsittelen niitä vuoron perään.

Sukupuoleen perustuva syrjintä

41. Valituksessaan Lindorfer on vedonnut EY 141 artiklaan ja useisiin neuvoston

direktiiveihin, jotka koskevat yhdenvertaista kohtelua. Hän kuitenkin väittää myös, että on loukattu yleistä syrjintäkiellon – yhdenvertaisen kohtelun tai yhdenvertaisuuden – periaatetta, mikä oli hänen kanteensa perusteena ensimmäisessä oikeusasteessa.

42. Yhdenvertainen kohtelu on yksi yhteisön oikeusjärjestyksessä suojatuista perusperiaatteista, joka on erityisesti ilmaistu EY 141 artiklassa. [12] Kyseiseen artiklaan sisältyvällä samapalkkaisuuden periaatteella on selvästi merkitystä Lindorferin argumentin kannalta, koska eläkkeet ovat lykättyä palkkaa sikäli kuin ne maksetaan aiemman työsuhteen nojalla. [13] Vaikka perustamissopimuksen artiklassa, kuten mainituissa direktiiveissä, asetetaan velvollisuuksia pikemminkin jäsenvaltioille kuin yhteisön toimielimille, on selvää, että lakiin sisältyisi epäjohdonmukaisuutta, jota on mahdoton hyväksyä, jos toimielimet voisivat harjoittaa sellaista syrjintää, joka jäsenvaltioiden on kiellettävä.

43. Yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi asiassa Razzouk ja Beydoun antamassaan tuomiossa, [14] että "yhteisön toimielinten – – ja niiden palveluksessa olevien työntekijöiden välisissä suhteissa – –, yhdenvertaisen kohtelun periaatteen asettamat vaatimukset eivät mitenkään rajoitu vaatimuksiin, jotka johtuvat [EY 141 artiklasta] tai asiaa koskevista yhteisön direktiiveistä". Se vahvisti myös asiassa Weiser antamassaan tuomiossa, [15] että tätä yleisperiaatetta on noudatettava erityisesti niiden sääntöjen osalta, jotka koskevat eläkeoikeuksien siirtoa yhteisön järjestelmään.

44. Vielä merkityksellisempi on henkilöstösääntöjen 1 a artiklan 1 kohdassa oleva nimenomainen vaatimus, jonka mukaan virkamiehillä on oikeus "tasa-arvoiseen kohteluun ilman että – – sukupuoli – – otetaan huomioon", [16] vaikka kyseiseen säännökseen ei ole nimenomaisesti vedottu oikeudenkäyntimenettelyssä.

45. Väitetty syrjintä johtuu sellaisten vakuutusmatemaattisten tekijöiden käytöstä, jotka ovat epäedullisia naisille, koska tilastollisesti naiset elävät keskimäärin kauemmin kuin miehet.

12 – Ks. esim. asia C-13/94, P, tuomio 30.4.1996 (Kok. 1996, s. I-2143, 18 kohta); yhdistetyt asiat C-270/97 ja C-271/97, Sievers ja Schrage, tuomio 10.2.2000 (Kok. 2000, s I-929, 56 ja 57 kohta) ja asia C-256/01, Allonby, tuomio 13.1.2004 (Kok. 2004, s. I-873, 65 kohta).

13 – Ks. yhdistetyt asiat C-4/02 ja C-5/02, Schönheit ja Becker, tuomio 23.10.2003 (Kok. 2003, s. I-12575, 56–59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

14 – Yhdistetyt asiat 75/82 ja 117/82, Razzouk ja Beydoun, tuomio 20.3.1984 (Kok. 1984, s. 1509, 17 kohta); ks. ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen äskettäinen vahvistus asiassa T-181/01, Hectors, tuomio 23.1.2003 (Kok. H. 2003, s. IA-19 ja II-103).

15 – Asia C-37/89, Weiser, tuomio 14.6.1990 (Kok. 1990, s. I-2395, 13 kohta).

16 – Ks. edellä 12 kohta ja alaviite 5.

46. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi antamansa tuomion 83 kohdassa, että erilainen kohtelu oli objektiivisesti perusteltua, koska oli tarpeellista taata eläkejärjestelmän hyvä varainhoito, ja että tässä tarkoituksessa tarpeellinen tekijä laskutoimituksissa oli sen ajanjakson todennäköinen kesto, jona etuuksia maksetaan, ja kyseinen aika on tilastollisesti pidempi naisten osalta.

47. Lindorfer väittää puolestaan, että mitään vastaavaa miesten ja naisten erilaista kohtelua ei ole palveluksessa olevien virkamiesten palkoista vähennettävien eläkemaksujen osalta. Kuitenkin myös kyseiset maksut on laskettava hyvää varainhoitoa silmällä pitäen ja ottaen huomioon vakuutusmatemaattiset arvioinnit. [17] Tämän vuoksi eläkejärjestelmän hyvä varainhoito ei voi edellyttää mies- ja naispuolisten virkamiesten erilaista kohtelua muista järjestelmistä siirtoina tapahtuvien maksujen osalta.

48. Olen asiasta pääosin samaa mieltä.

49. Ensinnäkin sellaisen hyvän varainhoidon tarve, jossa otetaan huomioon sen ajanjakson todennäköinen pituus, jona eläkkeitä maksetaan, ei voi sinänsä edellyttää erilaista kohtelua eläkeoikeuksien siirtojen suhteen. Jos miesten ja naisten minkä tahansa iän osalta käytettävistä erilaisista vakuutusmatemaattisista arvioista muodostettaisiin keskiarvo molemmille sukupuolille sopivan vakuutusmatemaattisen arvon tuottamiseksi – niin kuin näyttää olevan asianlaita, kun tehdään mukautuksia eläkemaksujen määrään – miehet saisivat eläkkeeseen oikeuttavia vuosia jonkin verran vähemmän kuin nyt tietystä siirretystä summasta ja naiset saisivat hieman enemmän, mutta järjestelmän tulot ja menot säilyisivät muuttumattomina. [18]

50. Toiseksi vaikka erilaista maksujen ja etuuksien välistä vastaavuussuhdetta miesten ja naisten osalta voitaisiin perustella elinajanodotetta koskevilla eroilla, kyseistä perustelua ei voitaisi soveltaa vain yhteen kahdesta maksutyypistä, jollei voitaisi edelleen osoittaa, että näiden kahden välillä oli objektiivisia eroja, minkä vuoksi perustelu oli pätevä vain yhdelle niistä.

51. Valituksenalaisen tuomion 82 kohdassa todetaan ainoastaan, että virkamies, joka siirtää muualla hankitut eläkeoikeutensa, on

17 – Henkilöstösääntöjen 83 artiklan 4 kohta; ks. edellä 16 kohta.

18 – On totta, että menot voivat tilapäisesti kasvaa, jos nykyiset säännöt todetaan lainvastaisiksi; sillä ei kuitenkaan olisi mitään tekemistä järjestelmän varainhoidon kanssa, vaan se olisi seurausta alkuperäisestä epäonnistumisesta hyvän lainsäädännön varmistamisessa.

objektiivisesti erilaisessa tilanteessa kuin virkamies, joka suorittaa maksuja yhteisön eläkejärjestelmään sen nojalla, että hän on jonkin toimielimen palveluksessa. Lindorfer katsoo, ettei se ole riittävä selitys, ja olen samaa mieltä.

52. Vaikka saattaakin olla totta, että eläkeoikeuksien siirrot ovat objektiivisesti erilaisia kuin palkasta suoritettavat maksut, valituksenalaisessa tuomiossa ja neuvoston väitteissä ei anneta mitään selitystä siihen, miten näillä eroilla voi olla merkitystä mies- ja naispuolisten virkamiesten tilanteiden toisistaan erottamista koskevan kysymyksen kannalta.

53. Tämän vuoksi se tosiseikka, että etuuksia todennäköisesti maksetaan naisille pidemmän ajanjakson kuluessa kuin miehille, edes yhdistettynä eläkejärjestelmän hyvän varainhoidon tarpeeseen, ei ole riittävä perustelu sukupuoleen perustuvien vakuutusmatemaattisten tekijöiden käytölle ainoastaan eläkeoikeuksien siirtämisessä, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisua tässä suhteessa voida hyväksyä.

54. Kun lisäksi otetaan huomioon erittäin selvä vaatimus yhdenvertaisesta kohtelusta eli kohtelusta, jossa sukupuolta ei oteta huomioon, mielestäni tarvittaisiin todellakin erittäin painava syy kysymyksessä olevan kohtelun erilaisuuden perustelemiseksi ja epäilen jopa, voidaanko sitä oikeudellisesti perustella.

55. Tässä ei ole kysymys epäsuorasta syrjinnästä vaan sukupuoleen perustuvasta suorasta syrjinnästä. Toisin sanoen ainoa kriteeri, joka erottaa näiden kahden luokan jäsenet toisistaan, on sukupuoli; erilainen kohtelu ei johdu muista ominaispiirteistä, joita voi pääasiallisesti tai ylivoimaisesti muttei yksinomaan olla jompaakumpaa sukupuolta edustavilla henkilöillä.

56. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan erilainen kohtelu sukupuolen perusteella ei ole lainvastaista syrjintää, jos se voidaan "perustella sellaisilla objektiivisilla seikoilla, joihin ei liity sukupuoleen perustuvaa syrjintää". [19] On selvää, että näin voi olla ainoastaan silloin kun syrjintä on epäsuoraa, ei silloin kun se luonteeltaan perustuu juuri sukupuoleen. [20]

19 – Ks. esim. asia C-167/97, Seymour-Smith ja Perez, tuomio 9.2.1999 (Kok. 1999, s. I-623, 60 ja 65 kohta).

20 – Ks. myös ratkaisuehdotukseni asiassa C-79/99, Schnorbus, tuomio 6.7.2000 (Kok. 2000, s. I-10997, ratkaisuehdotuksen 30 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

57. Tässä, kuten Yhdysvaltojen Supreme Court totesi asiassa Manhart, [21] jonka olosuhteet olivat monessa suhteessa verrattavissa nyt käsiteltävänä olevaan asiaan, "ei voida sanoa, että vakuutusmatemaattinen ero, joka perustuu pelkästään sukupuoleen, perustuu mihinkään muuhun tekijään kuin sukupuoleen. Se perustuu nimenomaan sukupuoleen".

58. Asiassa korostettiin, että tämäntyyppiset tapaukset sisältävät yleistyksen, joka on "epäilemättä totta: Naiset luokkana elävät kauemmin kuin miehet. – – On kuitenkin myös totta, että kaikilla yksilöillä omissa luokissaan ei ole sitä ominaispiirrettä, joka erottaa luokan keskimääräiset edustajat. Monet naiset eivät elä yhtä kauan kuin keskivertomies ja monet miehet elävät kauemmin kuin keskivertonainen". [22]

59. Toisin sanoen kysymyksessä olevan kaltainen syrjintä sisältää sen, että yksilöillä katsotaan olevan sen luokan keskimääräiset ominaispiirteet, johon nämä kuuluvat. Mielestäni kyseisiä keskimääräisiä ominaispiirteitä ei voida millään tavalla kuvailla "objektiivisiksi" suhteessa yksilöön. Loukkaavaa (ja siten kiellettyä) tällaisessa syrjinnässä on nimenomaan turvautuminen ominaispiirteisiin, jotka on ekstrapoloitu luokasta yksilöön, vastakohtana sellaisten ominaispiirteiden käytölle, jotka aidosti erottavat yksilön muista ja jotka saattavat oikeuttaa erilaisen kohtelun.

60. Jotta olisi mahdollista nähdä tällainen syrjintä oikeassa perspektiivissä, voi olla hyödyllistä kuvitella tilanne, jossa (mikä on täysin mahdollista) tilastot saattaisivat osoittaa, että yhden etnisen ryhmän jäsenet elävät kauemmin kuin toisen ryhmän jäsenet. Kyseisten erojen huomioon ottamista eläkemaksujen ja oikeuksien vastaavuutta yhteisön eläkejärjestelmän nojalla määritettäessä olisi täysin mahdoton hyväksyä, eikä mielestäni sukupuolikriteerin käyttö voi olla yhtään hyväksyttävämpää kuin etnisen alkuperän käyttö. [23]

61. Palatakseni käsitteeseen eläkkeistä lykättynä palkkana, ei voisi myöskään koskaan olla hyväksyttävää laatia taulukoita, jotka osoittavat palveluksen keskimääräisen pituuden vastaavasti miesten ja naisten osalta, ja maksaa toiseen sukupuoleen kuuluville korkeampia palkkoja kuin toiselle sillä perusteella, että nämä saisivat muutoin vähemmän kuin toiseen sukupuoleen kuuluvat koko uransa aikana. Sen lisäksi, että näin syrjittäi-

21 – Los Angeles Department of Water and Power v. Manhart (1978) 435 US 702, 712 ja 713 kohta.

22 – Ks. edellä alaviitteessä 21 mainittu asia, 707 ja 708 kohta.

23 – Olen tietoinen siitä, että tällaisella lähestymistavalla olisi lisäksi vastenmielinen ominaispiirre sikäli, että yksilöiden luokitteleminen etnisiin ryhmiin olisi erittäin mielivaltaista, mutta esimerkki on pätevä, vaikka kyseistä näkökohtaa ei oteta huomioon.

siin yksilöitä epäoikeudenmukaisesti näiden luokan keskimääräisten arvojen perusteella, samalle palvelukselle ei annettaisi samaa arvoa. Kuitenkin hyvin samanlainen perustelu esitetään yhteisön eläkejärjestelmään tehtävien siirtojen – lykätyn palkan – erilaisen kohtelun osalta.

62. On totta, että tietyissä yhteisön säännöksissä, joissa kielletään erilainen kohtelu tietyillä aloilla, jätetään kiellon ulkopuolelle tietyt erityiset kohtelun tyypit. Edellä mainituista säädöksistä voidaan mainita direktiivi 86/378, jossa sallitaan erilainen kohtelu eläkeoikeuksien siirtojen osalta etuuksien mukaan määriteltyjen eläkejärjestelmien yhteydessä. [24]

63. Kuitenkin vaikka kyseinen direktiivi itse olisi sovellettavissa – se on osoitettu jäsenvaltioille ja sitä sovelletaan ammatillisiin sosiaaliturvajärjestelmiin – poikkeusta ei voitaisi soveltaa, koska yhteisön eläkejärjestelmä ei ole rahastoitu järjestelmä.

24 – Ks. edellä 8–10 kohta.

64. Joka tapauksessa minusta näyttää siltä, että sukupuoleen perustuvan syrjinnän kielto on niin perustavanlaatuinen, [25] että kaikkia poikkeuksia siitä on tulkittava suppeasti ja niitä voidaan soveltaa ainoastaan niillä rajoitetuilla aloilla, joilla ne on nimenomaisesti sallittu. Tässä, toisin kuin direktiivin 86/378 mukaisessa tilanteessa, tällaista nimenomaista valtuutusta ei ole eikä sille ole esitetty mitään perusteluja.

65. Lopuksi en voi olla samaa mieltä kuin neuvosto väitteessään, jonka mukaan nyt kysymyksessä olevan kohtelun erilaisuuden poistaminen olisi miesten syrjintää, koska eläkkeelle jääneet miespuoliset virkamiehet lyhyemmän elinikänsä vuoksi saisivat luokkana kaiken kaikkiaan vähemmän eläkettä kuin eläkkeelle jääneet naispuoliset virkamiehet saman yhteisön eläkejärjestelmään siirretyn summan osalta (olettaen, että muut tekijät ovat samat).

25 – Ks. esim. yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY johdanto-osan 4 perustelukappale (EYVL L 303, s. 16): "Kaikkien oikeus yhdenvertaisuuteen lain edessä ja oikeus suojeluun syrjintää vastaan ovat yleismaailmallisia oikeuksia, jotka on tunnustettu ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksessa, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevissa Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuksissa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, jotka kaikki jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet."

66. Ensinnäkin kyseisen perustelun olisi sovelluttava myös palveluksessa olevien virkamiesten palkoista vähennettäviin eläkemaksuihin, jos se olisi pätevä – prosenttiosuuden olisi oltava korkeampi naispuolisen henkilöstön osalta – ja luulen, ettei se ollut neuvoston tarkoituksena.

67. Merkityksellisempää on kuitenkin – ja tämä näyttää perustavanlaatuiselta väärinkäsitykseltä sekä neuvoston argumentissa että mahdollisesti valituksenalaisessa tuomiossa –, että neuvosto sekoittaa järjestelmälle aiheutuvat kustannukset eläkkeensaajille tulevaan etuun.

68. On kiistatonta, että eläkkeen maksamisen lopulliset kustannukset (vastakohtana eläkkeelle jäätäessä maksettavalle kertasummalle, mikä vaihtoehto ei ole käytettävissä yhteisön järjestelmässä) kasvavat mitä kauemmin eläkkeensaaja elää. Koska naiset keskimäärin elävät kauemmin kuin miehet, on todennäköistä, että he luokkana aiheuttavat eläkejärjestelmälle enemmän kustannuksia. Eläke on kuitenkin elinajaksi kummankin sukupuolen kaikille eläkkeensaajille. Sen arvo riippuu kokonaan sen viikottaisesta, kuukausittaisesta tai vuosittaisesta määrästä, koska sen koko tarkoitus on tarjota tietyntasoiset säännölliset tulot niin kauan kuin eläkkeensaaja [26] elää. Eläkkeensaajan kuolemaan mennessä maksettu kokonaissumma on tässä suhteessa täysin merkityksetön.

69. Tämän vuoksi näkemykseni on, että neuvoston täytäntöönpanosäännösten riidanalaisissa säännöksissä on kysymys sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä eikä niitä voida perustella. Niillä loukataan sekä yleistä yhdenvertaisuuden periaatetta että sen erityisiä ilmentymiä samapalkkaisuuden periaatteessa ja henkilöstösääntöjen 1 a artiklan 1 kohtaan sisältyvässä vaatimuksessa tasaarvoisesta kohtelusta ilman että sukupuoli otetaan huomioon, ja Lindorferin alkuperäinen lainvastaisuutta koskeva väite olisi hyväksyttävä tältä osin.

70. Lopuksi minun on kuitenkin tehtävä selväksi, että edellä oleva analyysi koskee henkilöstösääntöjä ja yhteisön eläkejärjestelmää. Vaikka monet näkökohdat ovat yleisesti päteviä, ei voida sulkea pois sitä, että ne voivat johtaa erilaisiin johtopäätöksiin muissa olosuhteissa. Kansallisia eläkejärjestelmiä koskevat mainituissa direktiiveissä olevat säännöt pikemmin kuin henkilöstösääntöjen säännökset ja ne todennäköisesti rahoitetaan eri tavalla kuin yhteisön järjestelmä; tekemäni analyysi ei mielestäni aseta kyseenalaiseksi esimerkiksi asiassa Coloroll [27] tai asiassa Neath [28] annettuja tuo-

26 – Ja tapauksesta riippuen eloonjäänyt puoliso.

27 – Asia C-200/91, Coloroll, tuomio 28.9.1994 (Kok. 1994, s. I-4389, Kok. Ep. XVI, s. I-91).

28 – Asia C-152/91, Neath, tuomio 22.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6935, Kok. Ep. XIV, s. I-535).

mioita. Ero suhteessa ajoneuvo- ja henkivakuutusasioihin, joissa on ehkä otettava huomioon hyvin erilaisia tekijöitä, on vieläkin suurempi.

Ikään perustuva syrjintä

71. Lindorferin väite koskee vakuutusmatemaattisten arvojen käyttöä, jotka ovat aina korkeammat ja siten epäedullisemmat vanhemmille virkamiehille,[29] ja se on verrattavissa sukupuoleen perustuvaa syrjintää koskevaan kysymykseen, jota on käsitelty edellä.

72. Iän myötä nousevat vakuutusmatemaattiset arvot vaikuttavat siten, että samasta kansallisesta järjestelmästä yhteisön järjestelmään siirretyn identtisen summan osalta ja kaikkien muiden tekijöiden, kuten sukupuolen ja palkkaluokan, ollessa samat, vanhemman virkamiehen osalta otetaan huomioon vähemmän eläkkeeseen oikeuttavia lisävuosia ja näin ollen hän saa loppujen lopuksi pienemmän eläkkeen kuin nuorempi virkamies. Esimerkiksi käytettäessä kyseessä olevia vakuutusmatemaattisia arvoja ja riidanalaisten täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 3 kohdassa olevaa kaavaa[30] 35-vuotiaan naisen yhteisön järjestelmään siirtämä 100 000 euron summa näyttäisi saavan aikaan 9 032 euron teoreettisen eläkkeen ja 55-vuotiaan naisen siirtämä sama summa 6 664 euron teoreettisen eläkkeen.[31]

73. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi antamansa tuomion 83 kohdassa, että tällainen erilainen kohtelu on perusteltua pääasiallisesti sellaisten tekijöiden vuoksi, joilla on suora vaikutus yhteisön taloudelliseen vastuuseen jokaisen erikseen tarkastellun virkamiehen tapauksessa, minkä ottamista huomioon hyvä varainhoito edellyttää. Sen perustelu tässä kohdassa on seurausta 82 kohdassa esitetystä näkökohdasta, jonka mukaan virkamies, joka siirtää pääomaa yhteisön järjestelmään on objektiivisesti erilaisessa tilanteessa kuin virkamies, joka suorittaa maksuja sen nojalla, että hän on jonkin toimielimen palveluksessa.

74. Lindorferin väitteet ovat pääosin samoja kuin ne, jotka hän esittää sukupuoleen perustuvan syrjinnän osalta: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei selittänyt, miten tekijät, joihin on viitattu edellä, olivat merkityksellisiä ja miten, jos ne olivat merkityksellisiä, voitiin objektiivisesti tehdä ero

29 – Ks. edellä 18 ja 19 kohta.

30 – Ks. edellä alaviitteessä 29 mainitut kohdat.

31 – Lähimpään kokonaislukuun pyöristettynä; vakuutusmatemaattiset arvot ovat 35-vuotiaalla naisella 11 071 ja 55-vuotiaalla naisella 15 007. Teoreettinen eläke olisi sitten tietenkin muunnettava eläkkeeseen oikeuttaviksi vuosiksi kaavan toisen osan mukaisesti, mutta alustava laskutoimitus osoittaa eron kahden tuloksen välillä, kun kaikki muut parametrit ovat samat.

pääoman siirtoina suoritettavien maksujen ja vähennyksenä palkasta suoritettavien maksujen välillä, koska vakuutusmatemaattisia arvoja käytetään ainoastaan määritettäessä ensin mainitusta johtuvia oikeuksia.

75. Olen jo tarkastellut kyseisiä moitteita sukupuoleen perustuvan syrjinnän oikeuttavien perustelujen osalta ja analyysini on monessa suhteessa vastaava, kun kysymyksessä on ikään perustuva syrjintä.

76. Tärkeintä on, että kaikenikäisiä virkamiehiä kohdellaan samalla tavalla, kun kysymyksessä on eläkemaksujen vähentäminen palkasta. Jos erilainen kohtelu iän mukaan on perusteltua yhteisön järjestelmään tapahtuvien siirtojen osalta, on siis osoitettava, että kyseisten siirtojen ja palkasta suoritettavien eläkemaksujen välillä on objektiivinen ero.

77. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluissa luetellut tekijät ovat (i) sen ajanjakson todennäköinen pituus, jonka aikana siirretty pääoma on yhteisön talousarviossa, (ii) virkamiehen uran ennakoitu eteneminen, (iii) se todennäköisyys, että kysymyksessä olevat etuudet maksetaan ja (iv) sen ajanjakson todennäköinen kesto, jona näitä maksuja suoritetaan.

78. Kyseisistä neljästä tekijästä (iii) ja (iv) voidaan selvästi yhdistää elinajanodotetta koskeviin tilastoihin sellaisina kuin ne kuvastuvat vakuutusmatemaattisissa arvoissa ja niillä on merkitystä arvioitaessa yhteisön järjestelmän tulevan vastuun laajuutta. Valituksenalaisessa tuomiossa ei kuitenkaan mitenkään viitata siihen, miksi niillä olisi merkitystä siirtojen osalta mutta ei vähennyksenä palkasta suoritettavien maksujen osalta. Minusta on myös kyseenalaista, voidaanko tällainen ero tehdä objektiivisin, pikemmin kuin poliittisin perustein.

79. Virkamiehen todennäköinen uralla eteneminen (ii) puolestaan on tekijä, jolla voi olla merkitystä lopulta maksettavan eläkkeen kokonaiskustannuksille, koska kyseinen eläke on prosenttiosuus lopullisesta palkasta. Ei kuitenkaan näytä selvältä, että siirtolaskutoimituksen kaikkien muiden tekijöiden ollessa samat [32] myöhemmässä elämänvaiheessa palvelukseen otettu virkamies saavuttaa yleensä korkeamman loppupalkan. Pikemminkin mahdollisesti juuri nuorempi virkamies saavuttaa todennäköisesti pitemmän uran perusteella korkeamman palkan ja saa siten enemmän eläke-etuuksia. Myöskään se tosiseikka, että pitempi ura sisältää enemmän vähennyksenä palkasta suoritettuja maksuja, ei ole merkityksellinen siirtojen muodossa kansallisista eläkejärjestelmistä tapahtuvien maksujen kohtelun kannalta,

32 – Pitäen mielessä, että vakuutusmatemaattiset arvot erottelevat pelkästään iän perusteella ja sellaiset tekijät, kuten palkkaluokka palvelukseentuloajankohtana, otetaan käyttöön myöhemmin laskutoimituksessa.

koska ensin mainitussa muodossa määritettyjen eläkkeeseen oikeuttavien vuosien lukumäärä on täysin riippumaton viimeksi mainitun muodon perusteella määritettyjen eläkkeeseen oikeuttavien lisävuosien lukumäärästä.

80. Lopuksi viittaus sen ajanjakson todennäköiseen pituuteen, jonka aikana siirretty pääoma on yhteisön talousarviossa (i), on mielestäni kyseenalainen. Rahaston puuttuessa on vaikea tehdä päätelmiä sen pääoman perusteella, joka on käytettävissä talousarviossa, jossa tulojen ja menojen on oltava tasapainossa [33] ja jota koskee perustavanlaatuinen vuotuisperiaate, joka edellyttää pääasiallisesti, että tuloista ja määrärahoista päätetään vuosittain. [34]

81. On kuitenkin myönnettävä, että yhtäältä yhteisön talousarvioon siirretyt eläkeoikeudet ovat todellista tuloa vastakohtana pelkille menosäästöille, mistä on kysymys palkoista suoritettavien maksujen osalta, ja että toisaalta tasapainoista talousarviota koskevat vaatimukset ja vuotuisperiaate eivät ole niin tiukkoja, että ne sulkisivat pois summien siirtämisen yhdestä vuodesta seuraavaan. [35] Tämän vuoksi on olemassa tietty pääoma, joka voidaan sijoittaa ja siirtää, joten merkitystä voi olla sillä, että maksettujen summien voidaan sanoa olevan talousarvion käytettävissä pitemmän tai lyhyemmän ajanjakson.

82. Vaikka voisikin olla mahdollista asettaa kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut tässä kohdassa yksityiskohtaisemman taloudellisen analyysin avulla, mielestäni ei voida sanoa, että Lindorfer olisi tehnyt niin.

83. Lisäksi mielestäni on tarpeen tarkastella ikään perustuvan syrjinnän luonnetta ja sen kieltoa verrattuna sukupuoleen perustuvaan syrjintään.

84. Sukupuoli on pääasiallisesti binäärinen kriteeri, kun taas ikä on piste asteikolla. Sukupuolinen syrjintä, joka perustuu vakuutusmatemaattisiin taulukoihin, on siten erittäin karkea syrjinnän muoto, johon sisältyy hyvin summittaisia yleistyksiä, kun taas ikäsyrjintä voidaan jakaa asteisiin ja se voi nojautua tarkempiin yleistyksiin.

85. Lisäksi oikeudellisesti ja yhteiskunnallisesti yleensä yhdenvertaista kohtelua suku-

33 – EY 268 artikla.

34 – Nykyisen varainhoitoasetuksen 6 artikla ja sitä seuraavat artiklat (25.6.2002 annettu neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002, EYVL 2002, L 248, s. 1) ja vuoden 1977 varainhoitoasetuksen (annettu 21.12.1977, EYVL 1977, L 356, s. 1) vastaavat säännökset, erityisesti 1 artiklan 2 kohta ja 6 artikla.

35 – Esim. vuonna 2004 edelliseltä varainhoitovuodelta käytettävissä ollut ylijäämä oli noin 5,7 miljardia euroa.

puoleen katsomatta pidetään tällä hetkellä perustavanlaatuisena ja ensisijaisena periaatteena, jota on noudatettava ja joka on saatettava voimaan aina kun se on mahdollista, kun taas ajatusta yhdenvertaisesta kohtelusta ikään katsomatta koskevat hyvin monet rajoitukset ja poikkeukset, kuten erilaiset ikärajat, jotka ovat usein oikeudellisesti velvoittavia ja joita pidetään sekä hyväksyttävinä että myös suorastaan hyödyllisinä ja joskus välttämättöminä.

86. Ikä on nimenomaan eläkejärjestelmiin luonnostaan kuuluva kriteeri, ja jotkut ikään perustuvat erot ovat väistämättömiä tässä yhteydessä.

87. Sen lisäksi, että yhteisön oikeudessa ikään perustuvan syrjinnän kieltämiseen liittyy paljon useampia ehtoja ja rajoituksia kuin sukupuoleen perustuvan syrjinnän kieltämiseen, se on myös paljon tuoreempi ilmiö.

88. Vaikka miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaate sisältyi vuoden 1957 alkuperäisen ETY:n perustamissopimuksen 119 artiklaan (josta on tullut EY 141 artikla), ensimmäinen viittaus ikäsyrjintään perustamissopimuksissa oli EY:n perustamissopimuksen 6 a artiklassa (josta on tullut EY 13 artikla), joka otettiin käyttöön vuonna 1997 Amsterdamin sopimuksella, joka tuli voimaan vuonna 1999. Lisäksi kyseisessä määräyksessä annetaan neuvostolle yksinkertaisesti mahdollisuus toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä muun muassa ikään perustuvan syrjinnän torjumiseksi.

89. Direktiivi yhdenvertaisesta kohtelusta työssä [36] annettiin 27.11.2000, ja siinä säädettiin muun muassa ikään perustuvaa syrjintää työssä koskeva yleinen kielto, johon kuitenkin sisältyi lukuisia rajoituksia. [37] Joulukuun 7. päivänä samana vuonna Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jonka parlamentti, neuvosto ja komissio juhlallisesti julistivat Nizzassa joulukuussa 2000, 21 artiklassa kiellettiin muun muassa kaikenlainen ikään perustuva syrjintä. [38] Lisäksi 1.5.2004 henkilöstösääntöihin sisällytettiin erityinen ikäsyrjintää koskeva kielto. [39]

90. On kuitenkin muistettava, että riidanalainen päätös nyt käsiteltävänä olevassa

36 – Mainittu alaviitteessä 25.

37 – Erityisesti 6 artiklan 2 kohdan mukaan "jäsenvaltiot voivat säätää, että ikään perustuvana syrjintänä ei pidetä eri ikärajojen vahvistamista ammatillisten sosiaaliturvajärjestelmien eläke- tai työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykseksi myöskään siinä tapauksessa, että näissä järjestelmissä eri työntekijöille tai työntekijäryhmille vahvistetaan eri ikärajoja, eikä ikäkriteerien käyttämistä näitä järjestelmiä koskevissa vakuutusmatemaattisissa laskelmissa, edellyttäen, että tästä ei aiheudu sukupuoleen perustuvaa syrjintää".

38 – EYVL 2000, C 364, s. 1, 21 artikla.

39 – Ks. edellä alaviite 5. Tämä tapahtui muun muassa sen jälkeen, kun ikärajoista palvelukseen otettaessa oli luovuttu vuonna 2002 Euroopan oikeusasiamiehen huomautusten seurauksena.

asiassa tehtiin 3.11.2000[40] ja näin ollen ennen kolmea viimeksi mainittua toimenpidettä.

91. Edellä mainittujen seikkojen perusteella olen sitä mieltä, että Lindorfer on yksilöinyt tiettyjä virheitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluissa siltä osin kuin on kysymys erilaisen kohtelun perusteltavuudesta iän perusteella, jolla on epäilemättä merkitystä siirrettyjen eläkeoikeuksien määrittämisessä. Erityisesti näyttää vaikealta perustella kyseistä eroa virkamiehen ennakoidun uralla etenemisen, etuuksien maksamisen todennäköisyyden tai sen ajanjakson todennäköisen keston, jona näitä maksuja suoritetaan, perusteella.

92. Mitä kuitenkin tulee sen ajanjakson todennäköiseen pituuteen, jonka aikana siirretty pääoma on yhteisön talousarviossa, mielestäni Lindorfer ei ole osoittanut, että perustelu on kestämätön, vaikka joitakin epäilyksiä onkin suunnattu sen ylle.

93. Kun otetaan huomioon tämä mahdollinen perustelu sekä se tosiseikka, että ikäsyrjinnän lainsäädännöllistä kieltoa ei ollut riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana vahvistettu niin selvästi kuin tällä hetkellä, en katso, että valituksenalainen tuomio olisi kumottava tältä osin. Ei kuitenkaan pidä olettaa, että nykyinen järjestelmä on turvassa vaatimuksilta, jotka perustuvat ikäsyrjinnän selvään kieltoon, joka tällä hetkellä sisältyy henkilöstösääntöihin.

Kansalaisuuteen perustuva syrjintä

94. Jos kahdesta muuntokaavasta (vaihtoehto (i) ja (ii)) kussakin tapauksessa edullisemman automaattinen käyttö muunnettaessa tietyissä kansallisissa valuutoissa ilmaistuja summia systemaattisesti johtaa parempaan "vastineeseen rahoille" kuin muissa valuutoissa ilmaistuja summia muunnettaessa, kaikki siihen sisältyvä syrjintä näyttäisi olevan kansalaisuuteen perustuvaa. Vaikka kaikki virkamiehet, jotka siirtävät tietyssä valuutassa olevia summia, eivät ole sen valtion kansalaisia, jonka valuutasta on kysymys, on selvästi hyvin todennäköistä, että näin on suurimmassa osassa tapauksia.

95. Lindorfer esitti ensimmäisessä oikeusasteessa vertailevia taulukoita, joiden tarkoituksena oli osoittaa kyseinen syrjintä. Neuvosto riitautti kysymyksessä olevien lukujen paikkansapitävyyden ja/tai merkityksen ja vastasi kirjallisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tältä osin esittämiin kysymyksiin.

40 – Ks. edellä 26 kohta.

96. Sen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kyseisissä taulukoissa oli ristiriitaisuuksia, että ne koskivat tilanteita, jotka eivät olleet monessa suhteessa verrattavissa Lindorferin tilanteeseen ja että niillä ei siis ollut merkitystä. Se huomautti myös, että vaihtokurssien vaihtelut, jotka olivat kohtelun erojen taustalla, olivat tekijöitä, jotka eivät olleet yhteisön määräysvallassa.

97. Lindorfer väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki virheelliset päätelmät tosiasioista ja että sen perustelut olivat näin ollen virheelliset. Hänen suorittamaansa vertailua espanjalaista virkamiestä koskevaan todelliseen tapaukseen ei pitäisi jättää ottamatta huomioon ikää, sukupuolta ja palkkaluokkaa koskevien erojen vuoksi. Merkitystä oli pikemminkin lähes identtisellä vakuutusmatemaattisella arvolla ja siirretyllä summalla. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti huomiotta hänen esittämänsä vaikuttavat laskelmat tuloksista, jotka saman summan siirtämisellä muista valuutoista olisi.

98. Olisin samaa mieltä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa siitä, että vaihtelevien parametrien käytön takia kyseessä olevat taulukot eivät selvästi osoita erilaisen kohtelun olemassaoloa tai laajuutta.

99. Toisaalta voitaisiin ajatella, että kyseisen tuomioistuimen, jolla on lopullinen päätösvalta luonteeltaan tosiasioita koskevissa erimielisyystapauksissa, olisi pitänyt analysoida luvut tarkemmin, koska ne epäilemättä vihjaavat kyseiseen eroon.

100. Lisäksi minusta tuntuu, että jotkin vaihtoehtoa (i) koskevat säännöt voivat olla kyseenalaisia. Esimerkiksi jos maksuja kansalliseen järjestelmään on tehty vuosien 1985 ja 1995 välisenä aikana, miksi valuuttakurssit vuosien 1972 ja 1984 välisenä aikana pitäisi ottaa huomioon? Lisäksi tuntuu ensi silmäyksellä vaikealta perustella – varsinkin, jos hyvä varainhoito on kriteerinä – sääntöä, jonka mukaan (kuten Lindorferin esittämässä espanjalaisen virkamiehen tapauksessa) silloin kun eläkkeeseen oikeuttavien lisävuosien lukumäärä, johon on päästy yhteisön järjestelmässä keskimääräisen vaihtokurssin käytön seurauksena, ylittää niiden vuosien lukumäärän, joina on suoritettu maksuja kansalliseen järjestelmään, vastaava ylijäämä siirretystä summasta yksinkertaisesti maksetaan muuntamisen jälkeen kyseessä olevalle virkamiehelle.

101. Vaikka Lindorfer onkin yksilöinyt muuntomenetelmissä puutteita, joiden seurauksena virkamiehet, jotka siirtävät summia tietyistä valuutoista, saavat paremman "vastineen rahoilleen" kuin virkamiehet, jotka tekevät siirron muista valuutoista, ja vaikka

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tutkinut kyseisiä puutteita niin tarkasti kuin se olisi voinut, mielestäni mitään riitautettavissa olevaa syrjintää ei ole yksilöity.

102. Kuten olen korostanut edellä,[41] vaihtoehto (i) on edullinen asianomaiselle virkamiehelle, jos kansallisen järjestelmän valuutta on sinä aikana kun maksuja on suoritettu menettänyt arvoaan euroon (tai aiemmin Belgian frangiin) nähden, ja vaihtoehto (ii) on edullinen, jos kansallisen valuutan arvo on noussut. Voidaan lisätä, että kumpikaan vaihtoehto ei ole edullinen tai epäedullinen, jos valuutan arvo on pysynyt muuttumattomana. Valinnan mahdollisuus (tai käytännössä edullisemman vaihtoehdon automaattinen soveltaminen) tarkoittaa, että kukin virkamies on oikeutettu parempaan näistä käytettävissä olevista vaihtoehdoista.

103. Olennaista syrjinnässä on, että samanlaisia tilanteita käsitellään eri tavalla tai että erilaisia tilanteita käsitellään samalla tavalla ilman mitään objektiivista ja asiaankuuluvaa perustelua.[42] Jotta vaatimuksen perusteena voitaisiin käyttää syrjintää, on mielestäni kuitenkin myös osoitettava, että asianosainen on kärsinyt vahinkoa kyseisen kohtelun seurauksena.

41 – 24 kohdassa.

42 – Kuten valituksenalaisen tuomion 64 kohdassa muistutetaan.

104. Tässä nimenomaan se tosiasia, että Lindorferin tilanne olisi ollut huonompi vaihtoehdon (i) nojalla ja espanjalaisen virkamiehen, jonka tapaukseen hän vertaa omaansa, tilanne olisi ollut huonompi vaihtoehdon (ii) nojalla, osoittaa yhtäältä, että heidän tilanteidensa välillä on todellakin objektiivinen ja merkityksellinen ero ja toisaalta, että kumpikaan heistä ei voi valittaa kärsineensä vahinkoa, koska kumpikin sai edullisemman kohtelun.

Iän ja palkan määrittäminen eri ajankohtina

105. Lopuksi Lindorfer on eri mieltä siitä, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsitellyt hänen väitettään, jonka mukaan kahden vaihtoehdon käyttö määritettäessä toisesta valuutasta siirrettävää summaa vastaavaa euromäärää aiheutti epäoikeutettua syrjintää, koska vaihtoehdossa (i) käytetään virkamiehen ikää ja palkkaa vakinaistamisajankohtana, kun taas vaihtoehdossa (ii) käytetään ikää ja palkkaa todellisena siirtoajankohtana. Viimeksi mainitussa tapauksessa ikä ja vakuutusmatemaattinen arvo (V) ovat ilman muuta korkeammat ja palkka (S) voi olla korkeampi ja vaikuttavat siten lopulliseen laskelmaan alentavasti.

106. Vaikka Lindorfer näyttää väittävän, että valituksenalaisessa tuomiossa ei käsitelty kyseistä argumenttia, neuvosto väittää, että tuomion 89 kohdassa käsiteltiin sitä, kun

siinä huomautettiin, että vaihtoehdossa (i) 3,5 prosentin vuosittainen yksinkertainen korko vähennetään siirretystä summasta ajanjaksolta, joka ulottuu virkamiehen vakinaistamisesta todelliseen siirtoajankohtaan (lukuun ottamatta ajanjaksoja, joiden aikana summaa ei ole tarkistettu tai korko ei ole kasvanut sen kansallisen järjestelmän nojalla, josta siirto tehdään),[43] kun taas tällaista korkoa ei vähennetä, jos käytetään vaihtoehtoa (ii).

107. Selvästikin, jos asia on näin, korkeamman vakuutusmatemaattisen arvon ja mahdollisesti korkeamman palkan huomioon ottamisesta johtuva haitta viimeksi mainitussa tapauksessa ainakin lievenee huomattavassa määrin ja siitä voi tulla jopa etu. Vaikka minusta ei näytäkään ilmeiseltä täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 2–4 kohdan sanamuodon perusteella, että korko vähennetään ainoastaan vaihtoehdossa (i), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseinen ratkaisu perustui neuvoston vastauksena kirjalliseen kysymykseen antamaan lausuntoon eikä Lindorfer näytä asettavan sitä sinänsä kyseenalaiseksi.

108. Näissä olosuhteissa katson, että Lindorfer ei ole yksilöinyt mitään virhettä valituksenalaisessa tuomiossa siltä osin kuin on kysymys syrjinnästä, jonka väitetään johtuvan siitä, että ikä ja palkka määritetään eri ajankohtina vaihtoehdoissa (i) ja (ii).

43 – Ks. edellä 18 kohta.

Loppupäätelmiä

109. Näin ollen päädyn siihen tulokseen, että valituksenalainen tuomio oli puutteellisesti perusteltu sikäli kuin siinä katsottiin, että mitään sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei ollut, ja että tuomio olisi tältä osin kumottava.

110. Asia on loppuun käsitelty ja ratkaisukelpoinen, joten yhteisöjen tuomioistuin voi itse ratkaista asian lopullisesti yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan mukaisesti. Tuomioistuimen olisi tämän vuoksi hyväksyttävä neuvoston täytäntöönpanosäännösten lainvastaisuutta koskeva Lindorferin väite siltä osin kuin vakuutusmatemaattisten arvojen käyttöön liittyy sukupuoleen perustuvaa syrjintää, ja kumottava riidanalainen päätös sen mukaisesti.

111. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Lindorfer on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhakuasteessa.

Ratkaisuehdotus

112. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa asiassa T-204/01 annetun tuomion siltä osin kuin siinä hylättiin kanne sillä perusteella, että mitään kiellettyä sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei ollut tapahtunut

– julistaa pätemättömäksi henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan yleisten täytäntöönpanosäännösten 10 artiklan 3 kohdan, jonka neuvosto on hyväksynyt 13.7.1992, siltä osin kuin siinä edellytetään sukupuolen mukaan määräytyvien erilaisten vakuutusmatemaattisten arvojen käyttöä

– kumoaa neuvoston 3.11.2000 tekemän riidanalaisen päätöksen ja

– velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhakuasteessa.